
Analiza evoluției principalilor indicatori economici

Conf. univ. dr. Mădălina-Gabriela ANGHEL (*madalinagabriela_anghel@yahoo.com*)
Universitatea „Artifex” din București

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE (*actincon@yahoo.com*)
Academia de Studii Economice din București / Universitatea „Artifex” din București

Drd. Ștefan Gabriel DUMBRAVĂ (*stefan.dumbrava@gmail.com*)
Academia de Studii Economice din București

Abstract

Evoluția economică a oricărei țări se caracterizează prin indicatorii de rezultate obținuți. Economia are nevoie de macrostabilitate, care înseamnă asigurarea unor proporții corespunzătoare între domeniile de activitate. Indicatorii macroeconomici de rezultate (produsul intern brut, produsul intern pe locuitor, produsul național brut, valoarea adăugată brută, salariile, veniturile, cheltuielile) evidențiază evoluția economică a unei țări. În articolul de față, autorii s-au ocupat de prezentarea principalelor evoluții în domeniile (ramurile) economiei naționale, încercând să evidențieze și tendința de evoluție viitoare. Se prezintă unele aspecte în legătură cu industria, agricultura, serviciile, transporturile, construcțiile, activitatea comercială internațională, investițiile străine directe etc cu scopul de a desprinde modul în care acestea evoluează. Menținerea proporționalității evoluțiilor macroeconomice asigură și stabilitatea economică. Apar din când în când, disfuncționalități care trebuie remediate prin programe de investiții, de intervenție pentru a putea sprijini acele domenii de interes național și de a încerca să se înlăture elementele negative care se manifestă la nivelul economiei naționale. Proporțiile și corelațiile macroeconomice trebuie să stea întotdeauna în atenția celor care fac analize macroeconomice, care prognozează evoluția economiei românești și mai ales a celor care trebuie să asigure implementarea măsurilor preconizate, așa încât corelațiile macroeconomice să nu fie destabilizate, perturbate, iar rezultatele macroeconomice să aibă efect asupra creșterii calității vieții.

Cuvinte cheie: evoluție, indicator, ramură, corelație, macroeconomie

Clasificarea JEL: E30, E60

Introducere

În acest articol se efectuează o analiză atentă asupra modului în care evoluează economia României. Rând pe rând, sunt analizate principalele ramuri și activități, care se desfășoară în economia națională. Analiza acestora se face

și în strânsă concordanță cu faptul că nivelul înregistrat de produsul intern brut, indicatorul cel mai reprezentativ de rezultate, este în strânsă concordanță cu resursele și utilizările acestuia. Autorii prezintă nivelul înregistrat și evoluția fiecărui domeniu de activitate, urmărind în continuare să sugereze perspectiva evoluției economiei românești. Sunt prezentate date relevante care atestă evoluția într-o perioadă sau alta și, în același timp, evidențiază unele direcții în care ar trebui să fie direcționate măsurile care se vor întreprinde.

Literature review

Anghelache, Anghel, Lilea and Chiliment (2018) au analizat evoluția finanțelor publice în România. Anghelache, Marinescu, Avram and Dumbravă (2018) au utilizat modelele macroeconomice în analiza produsului intern brut, iar Anghelache, Bardașu and Marinescu (2018) au studiat evoluția produsului intern brut la nivel teritorial. Anghelache and Anghel (2017) au descris pe larg situația economică a României la zece ani de la aderarea la Uniunea Economică. Anghelache, Burea and Ursache (2017) au analizat principalele interconexiuni între indicatorii balanței de plăți externe și agregatele macroeconomice de rezultate. Herrendorf, Berthold and Akos (2012) au cercetat care sectoare economice fac ca țările sărace să aibă o productivitate slabă. Mogues Fan and Benin (2015) au studiat investițiile publice în și pentru agricultură. Restuccia (2010) a analizat impactul noilor reglementări ale Uniunii Europene asupra pieței globale a ambalajelor destinate industriei alimentare. Yu, Fan and Magalhaes (2015) au abordat din perspectivă globală și regională tendințele și structura cheltuielilor publice.

Metodologia cercetării, date, rezultate și discuții

Prezența României în Uniunea Europeană evidențiază faptul că se resimte nevoia unui program de măsuri care să asigure un cadru unitar și care să faciliteze transpunerea în practică a măsurilor post-aderare, mai ales absorbția fondurilor comunitare puse la dispoziția României. Țara noastră are însă o problemă majoră bifactorială sintetizată în programe și proiecte de substanță și mai ales în incapacitatea de cofinanțare. În acest context ne putem recunoaște drept țară contribuatoare la Uniunea Europeană. Rezultatele din 2010-2017 trebuie analizate prin prisma faptului că declanșarea crizei financiare și economice, în primăvara anului 2007 în SUA, în anul 2008 în Europa, cuprinzând în partea finală a anului 2008 și România, a determinat o serie de efecte negative globale și individuale, cu grad de intensitate diferit de la țară la țară, cât și abordări de surmontare a crizei, deopotrivă cu caracter global, cât și în plan național. Declanșându-se mai târziu la noi, în 2008-2010, criza a produs efecte economico-financiare negative greu de suportat.

După ce organismele internaționale, guvernele, cercurile de afaceri, analiștii economici, reprezentanții mass-media, practic întregul spectru societal, au fost surprinși și aflați în momente de derută și incertitudini pe parcursul unei perioade relativ îndelungate în care efectele crizei au escaladat și s-au exercitat în toate zonele vieții economice și sociale, anul 2012 și evoluția din 2013 indică perspectiva unui reviriment în anii 2014-2017.

• **Principalele evoluții macroeconomice**

Indicatorul cel mai sintetic al României, privind rezultatele obținute în anul 2010, îl reprezintă Produsul Intern Brut, care a fost de 513 640,8 milioane de lei, exprimat în prețuri curente ale anului 2010. În 2011, creșterea PIB a fost de 1,1% față de 2010, ceea ce, ajustat la nivelul anului 2011, reliefează o valoare de 519 290,8 milioane de lei. Anul 2012 a evidențiat o creștere de 0,6% față de 2011 și de 4,9%, față de același an, date deflate, a PIB, ajungând la 596 681,5 milioane de lei, date definitive.

În anul 2013, rezultă, în termeni reali, o creștere anuală de 3,4% a PIB față de anul 2012. În cifre absolute, valoarea PIB în 2013 a fost de 637 583,1 milioane lei, prețuri curente. În 2014-2017, evoluția PIB a înregistrat creșteri. Indicatorii macroeconomici de rezultate au înregistrat o evoluție negativă în perioada ianuarie 2008 - ianuarie 2011 ca urmare a efectelor crizei economico-financiare, ineficienței activității guvernamentale și lipsei unui program coerent anti-criză, bazat pe măsuri pro-active. În același timp, ținta de inflație nu a putut fi atinsă, iar investițiile străine directe s-au redus. A crescut datoria externă, a sporit datoria publică internă, balanța de plăți externe înregistrează deficit cumulat, veniturile populației au stagnat, unele ramuri ale economiei naționale au înregistrat stagnări, bugetul consolidat a devenit volatil datorită veniturilor certe reduse, rezultat al unei colectări deficitare sau dezinteresate etc. Din anul 2013, situația s-a redresat, existând și o mai bună colectare a veniturilor la bugetul general consolidat, ceea ce a avut efecte pozitive asupra evoluției social-economice a României, în termeni generali.

PIB/locuitor calculat pe baza parității puterii de cumpărare a fost, în 2013, de 10 759 unități paritate de cumpărare standard (unitatea monetară de referință la nivelul Uniunii Europene, ca valută convențională ce exclude influențele diferitelor prețuri naționale), după care a crescut an de an. Din studiul datelor constatăm, în primul rând, că, aproape în toate cazurile, evoluția trimestru de trimestru, atât sub aspectul comparării cu trimestrul anterior, cât și în raport cu trimestrul corespunzător din anul precedent, este una relativ pozitivă, evidențiind o creștere la nivelul UE 28.

Situația creată impune unele discuții, dar, rezumativ, acestea s-ar limita la:

- importurile au scăzut față de anul precedent. Importurile au rămas rentabile deoarece, chiar dacă uneori s-a înregistrat o apreciere a monedei naționale față de euro și USD, prețurile angro și en detail, nu s-au ajustat prin reduceri, societățile comerciale considerând că este un bun câștigat la care nu este cazul să renunțe;

- pe de altă parte, exporturile au crescut în perioada 2012 - 2017, întrucât această fluctuație a cursului de schimb față de cele două valute din coșul valutar de referință a stimulat producția internă pentru export, aceasta devenind mai rentabilă la export, situația se va menține pe același trend și în perioada următoare.

În mod normal, deficitul unei țări, inclusiv al României, nu este alarmant în măsura în care face parte dintr-un program de împrumuturi externe, dirijate pe proiecte, care să nu afecteze averea națională; în contextul în care importurile au avut o înclinație spre bunurile de larg consum, situația poate fi tratată ca fiind negativă.

• Evoluția Produsului Intern Brut

Valoarea PIB în 2013 a crescut cu 3,4%, ajungând la 637 583,1 milioane de lei în prețuri curente, în contextul în care pe plan intern și internațional criza a continuat să afecteze creșterea economică.

În anii următori, 2014, 2015, 2016 și 2017, s-a înregistrat un ritm de creștere mai ridicat, situând România pe primele locuri, după acest indicator, în Uniunea Europeană.

Comparând nivelul de creștere al PIB în România în anul 2016, cu unele țări din Uniunea Europeană, vom vedea că acesta a fost ridicat. Analiza va căpăta un contur mult mai semnificativ dacă vom urmări și modul în care a evoluat PIB în perioada 2014-2017.

• Factorii de modificare a Produsului Intern Brut pe categorii de resurse

În perioada 2013-2017, ca și în primele șase luni ale anului 2014, PIB s-a realizat pe seama activității desfășurate în principalele ramuri ale economiei naționale. Contribuția a fost diferită din punctul de vedere al valorii adăugate brute ce s-a realizat la nivelul fiecărei ramuri. Impozitele nete pe produs și-au adus o contribuție pozitivă, activitatea serviciilor a contribuit la creșterea PIB, construcțiile au stagnat. Industria a avut o creștere constantă, iar agricultura, silvicultura și piscicultura au avut o contribuție redusă.

În perioada 2013-2017, s-au menținut aceleași tendințe, cu precizarea că agricultura a marcat un ușor recul. Relevantă, în ceea ce privește formarea PIB pe categorii de resurse (ca factori de modificare), este și evoluția structurală în perioada 2003-2017.

Activitățile din servicii, industrie, construcții și impozitele nete pe produs, împreună luate, au avut o contribuție decisivă la scăderea PIB, ceea ce înseamnă un fapt negativ pentru economia României care, deși s-a restructurat, a renunțat la o serie de subramuri ale industriei, angajându-se pe făgașul dezvoltării producției serviciilor, al construcțiilor ș.a.m.d., nu a reușit să facă față efectelor crizei, corelate și cu inexistența unui plan de guvernare anticriză adecvat, stabilit la declanșarea fenomenului.

• Evoluția Produsului Intern Brut pe categorii de utilizări

Din punctul de vedere al utilizărilor, la formarea PIB în anul 2012 și-au adus contribuția: variația stocurilor, exportul net, formarea brută de capital fix, consumul final colectiv al administrației publice, consumul final individual al gospodăriilor populației. În analiza datelor pe anul 2012 trebuie să pornim de la situația concretă pe care a înregistrat-o țara noastră în acel an.

Așa, de pildă, variația stocurilor a avut o contribuție finală mai redusă, iar exportul net, adică diferența dintre exporturi și importuri, a avut un efect mai redus, ca urmare a reducerii deficitului balanței comerțului internațional. În aceste condiții, constatăm că la formarea PIB din punctul de vedere al utilizărilor, au contribuit formarea brută de capital fix, consumul individual al gospodăriilor populației, cu o reducere de -0,4%, ceea ce conduce la următoarele concluzii: influențele pozitive la realizarea PIB din punctul de vedere al utilizărilor au avut-o consumul final colectiv al administrației publice, variația stocurilor și exportul net; au avut o influență negativă la formarea PIB consumul individual efectiv al gospodăriilor și formarea brută de capital fix. Analiza factorilor de influență ai formării PIB pe categorii de utilizări poate fi reliefată și prin analiza ritmului în care au influențat categoriile de utilizări luate în calcul la realizarea PIB. Astfel, consumul individual al gospodăriilor populației și consumul colectiv al administrației publice, împreună, au sporit în perioada 2014-2017.

• Realizarea PIB pe forme de proprietate

Din analiza efectuată rezultă că în perioada 2009-2017, sectorul privat a contribuit cu 72,4%-79,1% la formarea PIB. Ponderea, încă redusă, a sectorului privat a fost determinantă, în special prin valoarea adăugată brută din agricultură. Este normală această influență, deoarece agricultura s-a confruntat cu unele condiții naturale negative. Într-o comparație cu perioadele anterioare se constată că această pondere a sectorului privat la realizarea PIB este superioară tuturor celorlalte perioade anualizate din 2000, și chiar din 1990 până la zi. În perioada 2010-2017, pentru care efectuăm analiza completă de fond, s-a constatat creșterea ponderii sectorului privat în valoarea adăugată brută

din construcții. Important este că ponderea sectorului privat la realizarea valorii adăugate brute pe ramuri ale economiei naționale și, în final, la formarea PIB s-a menținut la un nivel ridicat. Este evident că privatizarea regii, ori extinderea privatizării în ramurile deja privatizate va avea efectul scontat. Trebuie făcută remarcă referitoare la faptul că nu întotdeauna o astfel de analiză este pertinentă, deoarece vor fi, și vor rămâne, sectoare de activitate absolut importante pentru economia națională, la care statul trebuie să își mențină atributul de proprietar.

• **Evoluția investițiilor străine directe**

Perioada 2013 – iunie 2017 a fost una în care o serie de sectoare de activitate au continuat să fie privatizate, cele deja privatizate au continuat să-și sporească patrimoniul (capitalurile), prin atragerea de noi investiții autohtone și străine, aspect demn de luat în considerare din punctul de vedere al efectelor asupra structurii economiei naționale. În aceste condiții, conform datelor furnizate de Oficiul Național al Registrului Comerțului, rezultă că, în 2010, valoarea totală a investițiilor străine directe în România a fost de 3 914 milioane de euro, în 2011 a fost de 3 329 milioane euro, în 2012 de 2 856 milioane euro, în 2013 a fost de 2 355 milioane euro și de 1 761 milioane euro în primele șapte luni ale anului 2014. ISD au crescut mai lent după 2014 până în 2016 deoarece nu a existat o politică și legislație stimulative.

La sfârșitul anului 2010, investiția directă a rezidenților români în străinătate a fost de 1 675 milioane euro, contribuția sporind până la 1 937 milioane de euro în 2013, aceasta fiind o contribuție ce a putut fi măsurată prin sistemul de documentare existent în țară. În anii 2014-2017 au sporit remitențele românilor din străinătate, chiar dacă multe sume nu s-au efectuat prin transferuri bancare.

• **Evoluția inflației (prețurile de consum)**

Un element important în aprecierea evoluției economice a unei țări într-o perioadă de timp este cel privind modul în care au evoluat prețurile de consum, pe total, precum și pe grupe de mărfuri și servicii, dar și prin comparația duală cu ținta planificată, prognozată și rezultatele anului precedent.

În contextul în care au existat preocupări pentru ajustarea sistemului de colectare a veniturilor, bazat pe cota unică de impozitare, precum și de aducere a Codului Fiscal la termeni corelativi cu situația concretă din țară, în 2010-2017 s-au produs o serie de evenimente ce merită a fi subliniate.

În primul rând, discuțiile dintre Guvernul României și FMI s-au concretizat și s-a transferat creditul acordat. Practic acestea, peste 20 miliarde euro s-au transferat integral în 2011. Au existat câteva elemente cu care FMI, intransigent și doritor să vadă o economie de piață în acțiune, nu a fost de

acord. Așa, de pildă, au fost multe preocupări pentru a determina FMI să accepte un deficit mai mare în raport cu PIB, sau de a accepta încă situația de a se face unele subvenționări la nivelul economiei naționale. Al doilea fenomen esențial în 2010-2013 a fost evoluția divergentă între indicele prețului de consum pe total și pe structură, comparativ cu evoluția și aprecierea monedei naționale, în raport cu cele două valute ce constituie coșul valutar, euro și USD. De câțiva ani încoace, ca urmare a politicii Băncii Naționale a României, care și-a asumat răspunderea de a ține inflația la anumite cote, evoluția cursului de schimb al monedei naționale a urmat o traiectorie pozitivă din punct de vedere economico-financiar, dar cu efect negativ asupra exporturilor românești sau pentru cei care lucrează în străinătate și își duc traiul în țară, fiind neconform cu situația economică propriu-zisă.

Pe acest fond, în 2010-2017 întâlnim și perioade cu o ușoară apreciere a monedei naționale, în contrast cu creșterea ratei inflației, pe total și în structura pe produse și servicii. Putem desprinde două evoluții contradictorii. Pe de o parte, creșterea înclinației spre consum a populației și, de aici, imperativul de a se lua măsuri de stopare a acesteia. Astfel, s-au redus, într-o primă fază dobânzile la depozitele populației după care, pentru a crește atractivitatea spre economii, acestea au fost din nou majorate cu un singur scop: acela de a tempera dorința de consum a populației. Măsurile de austeritate întreprinse au stopat consumul populației, cu efect imediat asupra degradării calității vieții. Măsurile de redresare a salariilor și pensiilor, precum și altele de natură socială nu au avut darul să amelioreze, după așteptări, veniturile și, pe cale de consecință, a calității vieții. Pe de altă parte, în preocuparea de ținere a inflației, Banca Națională a căutat să implementeze și controleze, în mod permanent evoluția cursului de schimb, deci a poziției monedei naționale față de cele două valute – euro și dolar.

• Analiza evoluției producției industriale

Indicii producției industriale în 2010-2017 reflectă creșterea moderată față de perioadele similare din anul precedent, fiind influențați de restructurarea sectorului extractiv, precum și de scăderea producției în lohn care a determinat înregistrarea unui ritm mai lent în industria prelucrătoare.

Ritmurile de creștere în domeniul industriei s-au diminuat și au fost diferite, astfel încât, față de o creștere înregistrată de industria prelucrătoare, se impune sublinierea scăderii înregistrate de industria extractivă și de sectorul energie electrică și termică, gaze și apă, înregistrându-se totuși creșteri la unele categorii, cum este industria bunurilor de folosință îndelungată, industria bunurilor de capital, industria bunurilor intermediare, industria bunurilor de uz curent.

De reținut că aceste alte activități sau ramuri au avut ponderi mici în totalul activității industriale din țara noastră. Reduceri au înregistrat o serie de ramuri, cum sunt: producția de textile, articole de îmbrăcăminte, pielărie și încălțăminte, produse din cauciuc și mase plastice, fabricarea materialelor de construcții și alte produse din minerale nemetalice și mașini și echipamente. Primele trei categorii, produse textile, articole de îmbrăcăminte și pielărie și încălțăminte și-au desfășurat producția în lohn, înregistrându-se un ritm de temperare, care va putea să aibă efecte și în perioadele viitoare.

Procesul de privatizare va putea să conducă, în perioadele următoare, la noi scăderi, atât ale ritmului și volumului producției unor ramuri, cât și ale contribuției totale pe care o poate avea industria la realizarea PIB, prin valoarea adăugată brută realizată.

Productivitatea muncii pe un salariat în industrie a urmat un curs ascendent lent în perioada 2010-2017.

• Evoluția producției din agricultură

După cum se știe, România este una dintre țările cu cel mai pronunțat caracter agrar dintre țările Uniunii Europene.

Din păcate, acest lucru nu înseamnă implicit un aport corespunzător al agriculturii la formarea PIB, fapt pe care l-am menționat, deja, anterior, și nici, cu atât mai mult, un grad ridicat de eficiență, ca nivel de productivitate, deopotrivă rezultat din compararea sectorului cu alte sectoare din economia noastră, cât și, mai ales, cu randamentele la diverse culturi și specii de animale înregistrate în restul țărilor europene. Aceeași situație, dacă nu chiar mai accentuată, o regăsim și la randamentele la cartofi și rapiță, și la floarea soarelui, ultima însă nefiind o cultură semnificativă în celelalte state membre UE. Deosebit de semnificative sunt datele cu privire la potențialul agricol al celor mai mari producători agricoli din UE, în care se încadrează, desigur, și România, privite prin prisma locului și ponderii ocupate în total UE, din punctul de vedere al suprafețelor cultivate și al producției.

Este demn de relevat faptul că ponderea producției animale este scăzută față de potențialul țării noastre în această privință. Lotizarea și lipsa oricărui asolamente, a semințelor de calitate în toate cazurile, au fost cele care au determinat atât recolte scăzute, cât și o calitate deficitară. Din cele aproximativ 4 milioane de exploatații, peste 98% reprezintă exploatații caracterizate, potrivit standardelor UE, ca fiind mici și foarte mici. Acestea cultivă cu puțin peste 60% din suprafața agricolă a țării, având o producție evaluată în medie pe exploatație, la mai puțin de 8 ESU. ESU reprezintă o unitate de dimensiune economică stabilă la nivel european printr-un proces relativ complex de estimare a valorii diferitelor produse agricole (vegetale și

animale), respectiv un ESU este echivalat la 1 200 euro. Cu un număr foarte scăzut, de doar 0,1%, exploatațiile agricole mari de peste 40 ESU pe unitate, în general exploatații agricole cu personalitate juridică, dețin și utilizează peste un sfert din suprafața agricolă.

Dimensiunea economică medie a unei exploatații agricole în România se situează la aproximativ 1 ESU, ceea ce ne plasează, din acest punct de vedere, în urma tuturor celorlalte state membre, aceasta implicând și structura ce rezultă din gruparea exploatațiilor agricole după dimensiune. Tipologia exploatației agricole românești arată o prevalență a numărului exploatațiilor agricole specializate în culturi de câmp și în culturi mixte, însumând 36-37% în cadrul termenului generic al producției vegetale, respectiv 40% specializate în creșterea animalelor.

• Analiza investițiilor în construcții

Pe destinații, investițiile din industrie au însemnat înlocuirea de utilaje vechi, creșterea capacității de producție, modernizarea de tehnologii, protecția mediului, protecția muncii și investiții în alte domenii. Aceasta înseamnă că, prin importurile de bunuri de capital, s-a realizat completarea bunurilor de capital și s-a asigurat sporirea, prin capitalizare, a activelor societăților comerciale. La toate cele trei elemente ale investițiilor (lucrări de construcții noi, utilaje și mijloace de transport și alte cheltuieli) trendurile sunt similare celui înregistrat pe total, cu observația că lucrările de construcții l-au devansat totuși, în toate perioadele, pe cel aferent utilajelor și mijloacelor de transport.

Ne obișnuisem să caracterizăm construcțiile ca fiind sectorul cel mai dinamic al economiei, concluzie firească în urma unei evoluții de-a dreptul fulminante, urmată de o cădere începută în ianuarie 2009 și continuată apoi în 2010 – 2013, după care sensul s-a inversat, existând creșteri. Datele analizate scot în evidență evoluții cu aproximativ aceeași tendință, atât în ceea ce privește categoriile de lucrări (construcții noi, reparații capitale și reparații curente), cu mențiunea că dinamica pe total este dată de devansarea acestora de construcțiile noi, cât și pe tipuri de construcții (clădiri rezidențiale, nerezidențiale, construcții ingineresti) unde, ca și în anii anteriori, un tip de construcții, clădirile rezidențiale, dă prevalent dimensiunea producției.

• Analiza producției de servicii

Dinamica serviciilor pentru populație a fost susținută în special de activitatea hotelieră și a restaurantelor, care au înregistrat creșteri.

În domeniul producției de servicii, perioada 2010-2017 este una semnificativă prin următoarele coordonate: creșterea ponderii pe care serviciile o dețin în realizarea PIB; echilibrarea structurală a serviciilor

prestate populației; reduceri diferențiate, dar în unele domenii, așa cum am amintit anterior, semnificative ale producției în diferite zone ale acestora, care reflectă efectele ciclice ale crizei economice; ocuparea unui număr însemnat de persoane în activitățile de prestări servicii, domeniu în care și în perioada următoare trebuie să se realizeze aceleași evoluții; menținerea calității serviciilor prestate populației; scăderea activității hoteliere; depășirea unei ponderi ridicate a contribuției producției de servicii la realizarea PIB; s-a dezvoltat prestarea de servicii financiar-bancare și ale pieței de capital.

În domeniul producției de servicii în țara noastră, un loc important ca pondere în cifra de afaceri, ocupă comerțul cu autovehicule, atât cu ridicata cât și cu amănântul, precum și comerțul cu amănuntul de carburanți.

În domeniul turismului internațional, în perioada 2009-2017 a crescut numărul vizitatorilor străini în țara noastră, față de anii anteriori. În principal, s-a menținut vizita persoanelor care au relații de rudenie sau prietenie cu persoane din țara noastră. În acest domeniu, cele mai multe vizite s-au efectuat din Germania, Statele Unite, Israel, Franța, Republica Moldova și din alte țări în care există un număr însemnat de persoane de origine română.

Se constată o scădere a posibilităților persoanelor din România de a călători în străinătate, deși au intrat în vigoare prevederile privind libera circulație a persoanelor în teritoriul altor state comunitare. În perioada 2010-2017, peste 80,7% din călătoriile în străinătate s-au realizat cu mijloace de transport auto proprii, sub forma vizitelor și a călătoriilor pentru interes turistic în străinătate. Indicii de volum ai cifrei de afaceri din comerț au scăzut, urmând tendința economică generală.

• Analiza comerțului internațional

La export, la unele grupe de bunuri s-au obținut creșteri (la mijloace de transport), iar la import a crescut ponderea grupei produse chimice și mase plastice. Majoritatea grupelor de bunuri au cunoscut scăderi, cele mai afectate fiind produsele metalurgice și produsele minerale la export, precum și mijloacele de transport și produsele minerale la import. Din punctul de vedere al modului în care s-au realizat importurile și exporturile pe cele trei grupe (definitive, după prelucrare activă, pentru prelucrare pasivă), structura a fost următoarea:

- pentru export: exporturi definitive – 49,2%; exporturi după prelucrare activă – 49,3% și exporturi pentru prelucrare pasivă – 1,5%;

- pentru import: importuri definitive – 74,2%; importuri pentru prelucrare activă – 23% și importuri după prelucrare pasivă – 2,8%.

Se impune un prim comentariu, respectiv, importurile definitive au depășit exporturile definitive, cu aproape 25%, iar exporturile pentru prelucrare activă, deci prelucrare în exterior, folosind forță de muncă străină, au fost mai

mult decât duble comparativ cu prelucrările active, adică importurile realizate pentru a fi continuată prelucrarea în țară în vederea exportului ulterior.

În structura pe țări, cele mai mari deficite au fost înregistrate cu Ungaria, China, Kazahstan, Austria, Germania și Federația Rusă.

Este totuși de semnalat, reducerea cu circa 37% a deficitului cu Germania, datorită creșterii exportului de autoturisme. Deficitul cu Federația Rusă s-a redus ca urmare a scăderii importurilor de țiței și gaz natural din această țară, în toată această perioadă.

Referitor la exporturile și importurile realizate de statele UE în perioada 2007-2017, se constată cel puțin trei caracteristici comune.

Prima caracteristică este aceea că evoluția exporturilor și a importurilor, cu mici excepții - Irlanda, Malta, Finlanda și Regatul Unit - la export, respectiv - Estonia, Irlanda, Letonia și Malta - la import, a marcat trenduri pozitive, desigur, diferite de la țară la țară.

A doua caracteristică, atât la export cât și la import, cu toate țările, constă în aceea că s-au înregistrat evoluții negative și, am spune, cu un specific dat de o magnitudine crescută plasată în intervalul 15-30% și chiar peste această valoare, în cazul importului, aici putând nominaliza, alături de România, Bulgaria, Estonia, Letonia și respectiv, Finlanda.

În sfârșit, a treia caracteristică constă în faptul că devansarea scăderii exporturilor de diminuarea importurilor a condus, implicit, la reducerea deficitului comercial.

Principalii parteneri comerciali din Uniunea Europeană pentru exporturile de produse agroalimentare, băuturi și tutun sunt: Italia (2% din total export produse agroalimentare, băuturi și tutun), Bulgaria (11%), Ungaria (8%), Grecia, Germania, Spania și Olanda (cu câte 5% fiecare). În cazul importurilor de produse agroalimentare, băuturi și tutun, principalii parteneri comerciali din Uniunea Europeană sunt: Ungaria (18% din total import produse agroalimentare, băuturi și tutun), Germania (12%), Bulgaria (8%), Olanda (7%), Italia și Polonia (cu câte 6% fiecare).

În topul țărilor partenere la import, ponderea cea mai mare o dețin, ca și în cazul exporturilor, Germania cu 17,1% (de unde România importă în principal autoturisme, părți și accesorii auto, medicamente, fire, cabluri, conductori) și Italia cu 11,3% (piei, părți de încălțăminte, produse laminate, produse petroliere, circuite), urmate de Ungaria, cu o pondere de 8,7% în total importuri (medicamente, fire, cabluri, conductori, aparate de telefonie fără fir, componente electronice), Franța cu peste 5,8% (părți de autovehicule, medicamente, turboreactoare, pompe, compresoare).

În cazul importurilor apar și țări partenere importante din spațiul extracomunitar, cum ar fi China.

- **Populația și piața forței de muncă**

Populația ocupată cuprinde toate persoanele – atât salariați cât și lucrători pe cont propriu – care exercită o activitate productivă în cadrul limitelor producției din Sistemul European de Conturi.

Numărul populației ocupate pe trimestre, în perioada 2008 – 2017, a avut o evoluție oscilantă. Populația ocupată a fost de 9,5 milioane de persoane. Salariații reprezintă toate persoanele care muncesc cu titlu principal, pe baza unui contract formal sau informal, pentru o altă unitate instituțională rezidentă, în schimbul unui salariu sau a unei remunerații echivalente.

O altă categorie o reprezintă lucrătorii independenți (pe cont propriu), aceștia fiind persoanele care sunt singurii proprietari sau coproprietari de entități fără personalitate juridică, în care muncesc. Din această categorie mai pot face parte: lucrătorii familiari neremunerați și lucrătorii la domiciliu care produc pentru piață, lucrătorii care exercită, atât individual cât și colectiv, activități de producție cu privire exclusiv la consumul final sau formarea de capital pe cont propriu.

Populația ocupată conform metodologiei SEC este singurul indicator ce indică potențialul uman al forței de muncă ocupate ce poate fi utilizat la determinarea productivității sociale a muncii ca raport între PIB și populația ocupată. Productivitatea reală pe oră marchează, în principiu, aceeași evoluție ca și productivitatea reală pe o persoană ocupată. În analiza populației ocupate se remarcă evoluția procentuală a structurii ocupate în ceea ce privește categoriile mari de salariați și întreprinzători individuali.

Creșterea ocupării în perioada 2014-2017, față de perioadele precedente, s-a produs pe fondul deplasării spre agricultură, fenomen vizibil din: reducerea ponderii salariaților; creșterea ponderii non-salariaților din agricultură.

În 2014, rata de ocupare a populației în vârstă de muncă a fost de 60,5%; în creștere cu +0,2 p.p. față de sfârșitul anului 2013.

Informațiile referitoare la „sectorul bugetar” trebuie analizate cu atenție, deoarece datele se referă la statisticile din activitățile economice (agregate după activitatea omogenă) conform CAEN Rev.2. de: administrație publică, învățământ, respectiv sănătate și asistență socială (inclusiv sector privat pentru învățământ - cca.2%, respectiv cca. 4,5% pentru sănătate și asistență socială), exclusiv forțele armate și personalul asimilat (MApN, SRI, MAI etc.).

Aceste statistici nu țin cont de forma de finanțare, scopul lor fiind cel de furnizare de informații pe activități economice conform CAEN Rev.2.

Sectorul bugetar s-a caracterizat, în perioada 2010 – 2017, prin scăderi continue ale efectivului de salariați.

Urmare aplicării prevederilor legale (Legea 118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar), de reducere cu 25% a drepturilor salariale cuvenite personalului din sectorul bugetar, în 2010 s-au înregistrat cele mai scăzute valori ale câștigului salarial mediu net din ultimii ani, astfel: administrația publică 1404 lei, învățământ 1063 lei și sănătate și asistență socială 1036 lei.

Informațiile corespunzătoare formei de finanțare sunt gestionate de Ministerul Finanțelor Publice, în conformitate cu prevederile OUG nr. 48/2005, cu completările și modificările ulterioare.

În temeiul acestei ordonanțe, ordonatorii principali de credite ai instituțiilor publice finanțate din bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetele fondurilor speciale și ai instituțiilor publice autonome finanțate integral din venituri proprii, depun lunar la Ministerul Finanțelor Publice, pentru luna anterioară, situațiile privind monitorizarea numărului de posturi și a cheltuielilor de personal, pentru aparatul propriu și pentru instituțiile publice aflate în subordonarea, coordonarea sau sub autoritatea acestora, indiferent de modul de finanțare.

• Evoluția salariilor

Indicele câștigului salarial real urmează îndeaproape evoluția indicelui câștigului salarial mediu nominal net, așa cum rezultă și din graficul ce evidențiază tendințele înregistrate în ultimii doi ani. Fenomenul se explică prin diminuarea ratei de creștere a inflației, de care se ține seama la determinarea câștigului salarial real.

În cursul anului se înregistrează fluctuații ale câștigului salarial determinate, în principal, de acordarea primelor ocazionale (al 13-lea salariu, prime de vacanță, prime de sărbători acordate în lunile martie/aprilie, respectiv decembrie). Acestea influențează creșterile sau scăderile în funcție de perioada în care sunt acordate, conducând, în cele din urmă, la estomparea fluctuațiilor câștigului salarial lunar la nivelul întregului an.

Câștigul salarial, atât în termeni nominali cât și reali, a crescut an de an.

În perioada 2014-2017, câștigul salarial mediu net a avut o tendință de ușoară creștere în majoritatea activităților economice (cu excepția celor aparținând sectorului bugetar, a hotelurilor și restaurantelor, a tranzacțiilor imobiliare și a celor de spectacole, culturale și recreative).

În unitățile proprietate publică (integrală de stat și majoritară de stat), câștigul salarial mediu net are cele mai ridicate valori. Cele mai scăzute câștiguri salariale medii nete se înregistrează în unitățile proprietate privată (majoritar privată, integral privată, integral străină), care dețin și ponderea majoritară a numărului de salariați (cca. 63%).

Concluzii

Articolul se axează pe studiul efectuat asupra evoluțiilor macroeconomice din România. Din analiza acestor date, se desprinde concluzia că, în principiu, economia României este pe un drum pozitiv. Sunt subliniate și unele neajunsuri sau necorelări ale unor măsuri întreprinse la nivelul Uniunii Europene, România de patru, cinci ani se situează pe o poziție bună în ceea ce privește rata de creștere a economiei. Conclusiv, este vorba de ritmul de creștere sau rata de creștere a produsului intern brut. De aici se desprinde concluzia că investițiilor trebuie să li se acorde o importanță mai mare în sensul că acestea asigură o dezvoltare durabilă prin crearea de noi locuri de muncă, prin absorbția pe această cale a șomajului, prin creșterea productivității muncii, prin îmbunătățirea calității mediului economic și mediului înconjurător corelate, așa încât pe baza acestora să putem vorbi și de o creștere economică constantă, adică de o așezare a economiei pe fundamentele creșterii durabile.

Bibliografie

1. Anghelache, C. , Anghel, M.G., Lilea, F.P.C. and Chiliment. M. (2018). Analysis of the Evolution of Public Finances in Romania. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 3, 68-79
2. Anghelache, C., Marinescu, R.T, Avram, D. and Dumbravă, Ș.G. (2018). Use of Macroeconometric Models in GDP Analysis. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 7, 101-110
3. Anghelache, C. , Bardășu, G., Marinescu, A.I. (2018). Analysis of The Territorial Evolution of The Gross Domestic Product. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 7, 12-20
4. Anghelache, C. and Anghel, M.G. (2017). *România – membră a Uniunii Europene. Zece ani de la aderare*, Editura Economică, București
5. Anghelache, C., Burea, D. and Ursache, A. (2017). The main interconnections between balance of payments indicators and the macroeconomic aggregates results. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 3, 189-196
6. Fleurbaey, M. (2009). Beyond GDP: The Quest for a Measure of Social Welfare. *Journal of Economic Literature*, 47 (4), 1029-1075
7. Herrendorf, Berthold and Akos Valentinyi (2012). Which Sectors Make Poor Countries so Unproductive?, *Journal of the European Economic Association*, 10, 323–341
8. Lowder, S., Bertini, R. and Croppenstedt, A. (2017). Poverty, social protection and agriculture: Levels and trends in data. *Global Food Security*, 15, 94-107
9. Mogue, T., Fan, S. and Benin, S. (2015). Public Investments in and for Agriculture. *The European Journal of Development Research*, 27 (3), 337–352
10. Pistoresi, B. and Rinaldi, A. (2012). Exports, imports and growth, Elsevier in its journal *Explorations in Economic History*, 49 (2), 241-254
11. Restuccia, D. (2010). New EU regulation aspects and global market of active and intelligent packaging for food industry applications. *Food Control*, 21 (11), 1425-1435
12. Yu, B., Fan, S. and Magalhaes, E. (2015). Trends and Composition of Public Expenditures: A Global and Regional Perspective. *The European Journal of Development Research*, 27 (3), 353–370